

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції**

16-17 листопада 2023 року

Київ 2023

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16-17 листопада 2023 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2023. 290 с.

Видання містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the IV International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.)

ISBN 978-617-8171-09-4

© Інститут землекористування НААН України, 2023
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2023

Ярова І.Є.
к.е. н., доцент,
Сумський державний університет
м. Суми, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СТАЛОГО ПРОСТОРОВОГО ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕГОСПОДАРЮВНЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Основною метою екологізації сталого просторового лісогосподарювання є вирішення еколого-економічних протиріч взаємодії суспільства і природи шляхом трансформації існуючого організаційно-технологічного способу багатопільового лісокористування в напрямку інтегрованої реалізації економічних, соціально-екологічних функцій лісових екосистем. При цьому, екологізація лісового господарства повинна розглядатися не як окрема ізольована організаційно-економічна та екологічна сфера діяльності, а як складова частина комплексного механізму сталого просторового природогосподарювання.

З урахуванням теоретико-методичних позицій щодо побудови механізму управління природогосподарюванням, які представлені в роботі [1-2], *організаційно-економічний механізм забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання* нами визначається як комплексна та цілісна система форм, методів, інструментів та способів організаційно-економічного та соціального впливу на екологічну поведінку суб'єктів лісогосподарювання у напрямку підвищення соціо-еколого-економічної ефективності використання, відтворення, охорони та збереження лісоресурсного потенціалу, а також результативності функціонування територіального лісогосподарського капіталу.

Загальною метою організаційно-економічного механізму забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарського землегосподарювання в якості складової комплексного господарського механізму природогосподарювання є ефективна організація відтворювальних процесів у сфері використання, відтворення, охорони та збереження лісоресурсного потенціалу й функціонування територіального лісогосподарського капіталу на основі екосистемного підходу до трансформаційних процесів у лісоресурсній сфері.

Інтегрованою функцією організаційно-економічного механізму забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання є узгодження лісогосподарських, соціо-еколого-економічних потреб та інтересів суб'єктів господарювання різних ієрархічних рівнів (суспільства в цілому, підприємницьких структур та окремих громадян) у процесі практичної реалізації принципів сталого просторового використання лісоресурсного потенціалу, функціонування лісогосподарського капіталу, а також вирішення виникаючих при цьому протиріч та певних еколого-економічних конфліктів.

Реалізація загальної мети організаційно-економічного механізму з забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання пов'язана з виконанням завдань на різних ієрархічних рівнях екосистемного та сталого управління лісогосподарюванням:

1. Підвищення соціо-еколого-економічної ефективності сталого використання лісоресурсного потенціалу (капіталу), а також здійснення результативних природоохоронних заходів щодо запобігання екодеструктивного стану лісових ресурсів.

2. Організаційно-інституціональне забезпечення ефективної реалізації державних та регіональних програм екологізації лісового господарства.

3. Розвиток бізнес-підприємницьких ініціатив у напрямку розвитку екологічно безпечного та збалансованого лісогосподарювання.

4. Розвиток мотивації та стимулювання суб'єктів лісогосподарювання у сфері екологізації лісового господарства на основі екосистемних інновацій.

5. Розвиток ефективних компенсаційних механізмів для відшкодування еколого-економічних збитків у лісоресурсній сфері.

6. Активізація розвитку механізмів економіко-правової та соціально-екологічної відповідальності за екологічно безпечне та збалансоване лісогосподарювання.

Формування організаційно-економічного механізму забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання передбачає взаємодію регулюючих підсистем зовнішнього організаційно-інституціонального механізму та внутрішнього механізму лісогосподарювання бізнес-підприємницьких суб'єктів з використанням принципів і інструментів сталого та екосистемного управління лісами, що забезпечують мотивацію екологічно збалансованої господарської поведінки.

Визначальною складовою організаційно-економічного механізму забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання є *результативно-цільова підсистема*, яка є інтегральним результатом взаємодії зовнішнього механізму з внутрішнім і визначає економічні, екологічні та соціальні результати лісогосподарювання.

Зовнішній організаційно-інституціональний механізм забезпечення трансформації сталого просторового лісогосподарювання включає: забезпечуючу, інституціонально-ресурсну підсистему (підмеханізм), підсистему (підмеханізм) організації та регулювання екологічно безпечного та збалансованого

лісогосподарювання, підсистему (підмеханізм) контролю відтворювальних процесів.

Зокрема, забезпечуюча інституціонально-ресурсна підсистема (підмеханізм) включає нормативно-правове, ресурсне (фінансове, матеріально-технічне, інформаційне, кадрове), інфраструктурне забезпечення (зокрема, це стосується діяльності кредитних установ, інноваційно-інвестиційних фондів, екологічних страхових компаній, консалтингових агентств та ін.).

Підсистема (підмеханізм) організації та регулювання екологічно безпечного та збалансованого просторового лісогосподарювання спрямована на реалізацію механізмів державного регулювання лісоземельних відносин, а також програмування та планування використання, охорони та збереження лісоресурсного потенціалу на різних ієрархічних рівнях господарювання.

Підсистема контролю у складі зовнішнього організаційно-інституціонального механізму регулювання екологічно безпечного та збалансованого сталого просторового лісогосподарювання повинна мати програмно-цільову спрямованість на лісогосподарські, лісівничо-екологічні та еколого-економічні показники територіально-просторового лісогосподарювання. Це, наприклад, вимагає ведення моніторингу екодеструктивного стану лісоресурсного потенціалу.

Важливо зробити акцент на тому, що практичне відтворення передумов екологічно безпечного та збалансованого просторового лісогосподарювання забезпечується шляхом створення сприятливого організаційно-інституціонального та економічного середовища для організації сталого та екосистемного управління лісами. Узгодження економічних інтересів бізнес-підприємницьких структур лісогосподарювання з еколого-економічними інтересами держави та регіонів потребує розвитку не тільки адміністративно-регуляторних механізмів, а й формування ефективних мотиваційно-стимулюючих систем.

Список використаних джерел

1. Лузан Ю. Я. Організаційно – економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретико – методологічний аспект. *Економіка АПК*. 2011. №2. С.3-13.
2. Мішенін Є., Ярова І. Організаційно-економічний механізм аграрного природогосподарювання: теоретико-методологічні орієнтири формування. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. – Львів: Львівський національний аграрний університет, 2013. №20(2). С.93-101.

Organizational and economic mechanism of sustainable spatial forestry land management: theoretical and methodological aspect

Abstract. The overall goal of the organizational and economic mechanism for ensuring the transformation of sustainable spatial forestry land management as a component of the integrated economic mechanism of environmental management is the effective organization of reproductive processes in the field of use, reproduction, protection and conservation of forest resource potential and the functioning of territorial forestry capital based on an ecosystem approach to transformation processes in the forest resource sector. The realization of the overall goal is associated with the implementation of tasks at different hierarchical levels of ecosystem and sustainable forest management.